

Ben, Robot

Isaac Asimov

Özgün Adı

I, Robot

İthaki Yayınları - 1152

Bilimkurgu Klasikleri - 17

Dizi Editörü: Alican Saygı Ortanca

Yayıma Hazırlayan: Alican Saygı Ortanca

Düzeltili: Emre Aygün

Kapak İllüstrasyonu: Levente Szabo

Kapak Tasarımı: Şükrü Karakoç

Grafik Uygulama: B. Elif Balkın

20. Baskı, Kasım 2022, İstanbul

ISBN: 978-605-375-604-0

Sertifika No: 63989

Türkçe Çeviri © Ekin Odabaş, 2016

Isaac Asimov © 1950

Türkçe Telif Hakkı © İthaki, 2016

Bu eserin tüm hakları AnatoliaTelif Hakları Ajansı aracılığıyla satın alınmıştır.

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ İthaki Yayıncılık Basın Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin tescilli markasıdır.

Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul

Tel: (0216) 348 36 97 – Faks: (0216) 449 98 34

editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık

Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul

Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com

Sertifika No: 48625

ISAAC ASIMOV BEN, ROBOT

Çeviren
Ekin Odabaş

Üç Robot Kanunu

1. Robotlar, insanlara zarar veremez ya da eylemsiz kalarak onlara zarar gelmesine göz yumamaz.
2. Robotlar, Birinci Kanun'la çelişmediği sürece insanlar tarafından verilen emirlere itaat etmek zorundadır.
3. Robotlar, Birinci ya da İkinci Kanun'la çelişmediği sürece kendi varlıklarını korumak zorundadır.

İçindekiler

Giriş.....	II
Robbie	15
Kovalamaca	38
Mantık	59
Tavşanı Yakalamak.....	80
Yalancı!.....	103
Kayıplara Karışan Robot	124
Kaçış	155
Kanıt.....	180
Önlenebilir Çatışma	208
Sonsöz: Benim Robotlarım	234

Giriş

Notlarıma baktım, hiç beğenmedim. ABD Robotları'nda üç gün geçirdim ama evde oturup Tellürik Ansiklopedi okusam aynı şeydi.

Susan Calvin söylenene göre 1982 yılında doğmuştu; demek ki şimdi yetmiş beş yaşındaydı. Herkes bilirdi bunu. Benzer şekilde ABD Robot ve Mekanik İnsan A.Ş. de yetmiş beş yaşındaydı. Lawrence Robertson, ileride insanlık tarihinin en acayip endüstri devine dönüşecek şirketin kurulum sözleşmesini tam da Doktor Calvin'in doğduğu yıl çıkartmıştı. Tabii bunu da herkes bilirdi.

ABD Robotları'ndan Dr. Alfred Lanning'in ses donanımına sahip ilk mobil robotu halka tanıttığı o meşhur psikomatematik seminerine yirmi yaşındaki Susan Calvin de katılmıştı. Makine yağı kokan, iri, hantal, çirkin bir robottu; Merkür'de kurulacak madenlerde görevlendirilmesi planlanıyordu. Yine de konuşabiliyor, mantıklı cümleler kurabiliyordu.

Susan seminerde ağzını açmadı, sonrasındaki fırtınalı sürece de dahil olmadı. Soğuk bir kızdı; gösteriştense uzak, sadeydi. Dünyayı sevmez, kendini korumak için maske gibi takındığı ifadesini ve aşırı gelişmiş zekâsını kullanırdı. Ama olan biteni seyrederken içinde soğuk bir coşku filizleniyordu.

Lisans diplomasını 2003'te Kolombiya Üniversitesi'nden aldı ve sibernetik üzerine lisansüstü çalışmalara başladı.

Yirminci yüzyılın ortalarında "hesaplama makineleri" üze-

rine yürütülen tüm çalışmalar, Robertson'ın pozitronik beyin bağlantıları nedeniyle sekteye uğradı. Kilometrelerce uzunlukta röle ve fotoseller, yerini insan beyni boyutlarında, platinyum-iridyumdan oluşan süngerimsi bir küreye bırakmıştı.

Calvin, “pozitronik beyin” içindeki muhtemel değişkenlerin onarılması için gereken parametreleri hesaplamayı, kâğıt üzerinde çeşitli uyarıcılara vereceği tepkilerin tam olarak öngörülebileceği “beyinler” oluşturmaya öğrendi.

2008'de doktorasını tamamlayıp “Robopsikolog” olarak Birleşik Devletler Robotları'na katıldı, yeni bir bilimin ilk büyük pratisyeni oldu. Şirketin başında hâlâ Lawrence Robertson vardı; Alfred Lanning ise araştırma müdürlüğüne terfi etmişti.

Calvin elli yıl boyunca insanlığın ilerlemesine, değişip çağ atlamasına tanıklık etti.

Şimdi emekliye ayrılıyordu, tabii mümkün olduğu ölçüde. Hiç değilse ofisinin kapısına başka birinin isminin yazılmasına müsaade etmişti.

12 Elimdeki bilgiler aşağı yukarı bunlardı. Yayınlanmış makalelerinin ve adına alınmış patentlerin uzun bir listesi vardı. Aldığı terfilerin kronolojik detaylarını öğrenmiştim. Kısacası profesyonel “geçmişini” en ince ayrıntısına kadar biliyordum.

Ama istediğim bu değildi.

Gezegenlerarası Basın'da yayınlanacak makalelerim için daha fazlasına ihtiyacım vardı. Çok daha fazlasına.

Kendisine de böyle söyledim.

“Dr. Calvin,” dedim, elimden geldiğince cana yakın bir tonda. “Kamu sizi ABD Robotları'yla özdeşleştiriyor. Emekliliğiniz bir dönemin sonu demek ve...”

“İnsani yönünü mü anlatmamı istersiniz?” Gülümsemiyordu. Hayatı boyunca hiç gülümsediğini sanmıyordum. Bakışları keskindi ama kızgın değildi. Gözlerinin beni delip oksiputumdan çıktığını hissettim ve içimi okuduğunu anladım. Doktor Calvin sadece benim değil, herkesin rahatlıkla içini okuyabiliyordu.

Yine de, “Aynen öyle,” dedim.

“Robotların insani yönünü, öyle mi? Çelişki var.”

“Hayır, doktor hanım. Sizin insani yönünüzü.”

“Doğrusu bana bile robot diyen oldu. Eminim size de insan olmadığımı söylemişlerdir.”

Söylemişlerdi ama bunu itiraf etmeye gerek yoktu.

Calvin sandalyesinden kalktı. Kısa boylu, narin görünümlüydü. Pencereye kadar peşinden gittim, birlikte dışarı baktık.

ABD Robotları’nın ofisleri ve fabrikaları hep beraber küçük bir şehir oluşturunuyordu; bu şekilde planlanmıştı. Kuşbakışı bir fotoğraf gibi ufka uzanıyordu.

“Buraya ilk geldiğimde,” dedi Calvin, “şimdiki itfaiyenin olduğu yerde, küçük bir odada kalıyordum.” Parmağıyla gösterdi. “Siz daha doğmadan yıktılar orayı. Üç oda arkadaşım vardı. Çalışma masasının yarısı benimdi. Robotlarımızı tek bir binada inşa ederdik. Haftada üç robot yapardık. Bir de şimdiki hale bak.”

“Elli yıl çok uzun zaman,” dedim şaşkınlık içinde.

“Dönüp bakınca hiç öyle değil,” dedi. “Nasil de göz açıp kapayıncaya kadar geçtiğine şaşırıyor insan.”

Masasına dönüp oturdu. Her nasılsa, üzgün görünmek için yüzünde bir ifadeye gerek duymuyordu.

“Kaç yaşındasınız?” diye sordu.

“Otuz iki,” dedim.

“O halde hiç robotsuz bir dünyada yaşamamışsınızdır. Bir zamanlar insanlık, evreni tek başına göğüslerdi. Kimsesi yoktu. Şimdiyse yardım edecek yaratıkları var; kendisinden daha güçlü, daha inançlı, daha kullanışlı, kendisine tamamen sadık yaratıklar. İnsanlık artık yalnız değil. Hiç bu açıdan baktınız mı?”

“Korkarım hayır. Bu sözünüzü başka yerde kullanabilir miyim?”

“Kullanabilirsiniz. Sizin için robot, robottur. Çarklar, metal-ler, elektrik ve pozitronlardan oluşur. Akıl ve demir! İnsan üretimi! Gerek olunca yine insan yok edimi! Ama siz hiç robotlarla çalışmadınız, o yüzden onları tanıımıyorsunuz. Bizden daha temiz, daha iyi bir tür onlar.”

Sözlerimle Calvin’i teşvik etmek istedim. “Bize anlatacağınız çok şey vardır, robotlar hakkında görüşlerinizi duymak isteriz. Gezegenlerarası Basın tüm Güneş Sistemi’ne yayın yapıyor. Po-

tansiyel hedef kitlesi üç milyar, Dr. Calvin. Robotlarla ilgili bilgilerinizi onlara aktarmalısınız.”

Teşvike gerek yoktu. Beni duymamıştı ancak görüşme doğru yönde ilerliyordu.

“Belki en başından bunun farkındalardı. O zamanlar, daha ben bile yokken, robotları Dünya’da kullanılmak üzere satıyorduk. Tabii o zamanki robotlar konuşamıyordu. Sonradan insana benzerlikleri arttı, zıtlasmalar başladı. İşçi sendikaları doğal olarak insan işlerinde robotların rekabetine karşı çıktılar. Bazı dinî kesimler ise batıl inançlarından ötürü itiraz ettiler. Oldukça saçma ve gereksiz bir süreçti. Ama yaşandı işte.”

Kelimesi kelimesine cebimdeki kayıt cihazına kaydediyor, elimdeki eklemlerin hareketini gizlemeye çalışıyordum. Biraz pratikle o küçük cihazı cebinizden çıkarmadan başarıyla ses kaydı yapabilecek seviyeye gelebiliyordunuz.

“Robbie konusunu ele alalım,” dedi. “Robbie’yle hiç tanışmadım. Ben şirkete başlamadan önceki yıl modası çoktan geçti diye demonte edilmişti. Ama müzedeki o küçük kızı gördüm...”

Durdu, hiçbir şey söylemedi. Gözlerinin buğulandığını, aklının eskilere gittiğini fark ettim. Anlatacak çok şeyi vardı.

“Sonradan haberim oldu. Bize kâfir ya da robotlara şeytan icadı dediklerinde hep o aklıma gelir. Robbie, sessiz robotlardandı. Konuşamıyordu. 1996’da yapıp piyasaya sürüldü. O günlerde üst düzey uzmanlıklara geçiş yapılmamıştı, o yüzden dadı olarak satılıyordu...”

“Ne olarak dediniz?”

“Dadı.”

Robbie

“Doksan sekiz, doksan dokuz, yüz.” Gloria tombul kollarını gözlerinden çekti, bir an durup güneşin altında yüzünü buruşturdu, gözlerini kırıştırdı. Sonra dört yanı kontrol ederek temkini elden bırakmadan yaslandığı ağaçtan birkaç adım uzaklaştı.

Boynunu uzatıp sağ tarafındaki çalılıkları inceledi, sonra gölgeli kısımları daha iyi görebilmek için ağaçtan biraz uzaklaştı. Böceklerin bitmeyen vızıltısı ve ara sıra öğlen güneşine meydan okuyan cesur kuşların cıvıltısı haricinde etraf oldukça sessizdi.

Gloria dudak büktü. “Kesin eve girmiştir. Milyon kere söyledim, haksızlık bu.”

Küçücük dudaklarını sımsıkı büzmüş, çatık kaşlı, alnı kırış kırış Gloria, yolun sonundaki iki katlı binaya doğru kararlı adımlarla ilerledi.

Arkasındaki hışırtıyı, peşinden de Robbie’nin metal ayaklarının o tanıdık, ritmik takırtılarını duyduğunda iş işten geçmişti. Hemen dönüp baktı, muzaffer dostunun saklandığı yerden çıkıp son sürat ağaca koştuğunu gördü.

Gloria çaresizlik içinde ciyakladı. “Dur, Robbie! Yaptığın hiç adil değil, Robbie! Ben seni bulana kadar yerinden kıpırdamayacağına söz vermiştin.” Ufacık ayakları Robbie’nin devasa adımlarıyla yarışamazdı. Ancak hedefine üç metre

kala Robbie birdenbire öyle yavaşladı ki, Gloria can havliyle koşup nefes nefese Robbie'yi geçti, ağacın kabuğuna elini ilk koyan o oldu.

Gloria'nın ağız kulaklarındaydı. Sadık dostu Robbie'ye döndü ve robotun fedakârlığına minnet göstermek bir kenara, koşma konusundaki beceriksizliğiyle acımasızca dalga geçerek ödüllendirdi.

Sekiz yaşında çocuk sesiyle avazı çıktığı kadar, "Robbie koşmayı beceremiyor," diye haykırdı. "Beni hiç yenemez ki. Hiç yenemez ki." Bu kelimeleri kulak tırmalayan bir ritimle şarkı gibi söylüyordu.

Tabii Robbie cevap vermedi, en azından sözlü olarak. Onun yerine koşma taklidi yaparak adım adım Gloria'dan uzaklaştı, Gloria da sonunda peşinden koşmaya başladı. Robbie, her defasında Gloria'dan kıl payı sıyrılıyor, kızı daireler çizmek zorunda bırakıyordu. Gloria küçük kollarını uzatmış, havayı dövüyordu.

16 "Robbie," diye cıyıkladı. "Sabit dur!" Nefes nefese kalan Gloria'dan kesik kesik kahkahalar yükseliyordu.

Robbie birden dönüp kızı kucakladı, havada çevirdi. Gloria nefessiz kaldı, ayakları yerden kesildi, mavi manzara aşağıda kalmış, yemyeşil ağaçlar ufka dökülüyordu. Derken kızcağız kendini tekrar çimlerin üzerinde buldu. Robbie'nin bacağına yaslanmış, sert, metal bir parmağa sımsıkı tutunuyordu.

Yeterince soluklandıktan sonra Gloria annesini taklit ederek dağınık saçlarını toplamaya çalıştı, elbisesi yırtılmış mı diye bakındı.

Robbie'nin gövdesine şaplak attı. "Yaramaz seni! Dayak mı istiyorsun?"

Bunun üzerine Robbie bir köşeye sindi, yüzünü elleriyle kapadı. Gloria, "Dayak yok, Robbie. Dövmeyeceğim seni," demek zorunda kaldı. "Ama şimdi saklanma sırası bende çünkü bacakların benden uzun olduğu için seni bulana kadar koşmayacağına söz vermiştin."

Robbie kafa sallayıp itaatkâr bir tavırla ağaca kapandı. Paralelyüzünün yuvarlak kenar ve köşeleri, gövde görevi gören, benzer ama çok daha büyük bir paralelyüze kısa, esnek bir telle bağlanmıştı. Parlayan gözlerinin üzerine ince, metal bir zar çekilmişti, gövdesinin içinden de boğuk, ritmik bir tıkırtı geliyordu.

“Daha bakma, sayı da atlama sakın,” diye uyardı Gloria. Sonra telaşla saklanacak yer aradı.

Saniyeler hiç şaşmadan, tıkır tıkır ilerledi ve yüze geldiğinde Robbie’nin göz kapakları açıldı, kırmızı ışık saçan gözleri etrafı taradı. Bakışları, büyükçe bir kayanın arkasından taşan renkli bir kumaşa takıldı. Birkaç adım gidince, orada saklananın Gloria olduğunu anladı.

Gloria ile ağacın arasında kalarak, yavaş yavaş kıza doğru ilerledi. Gloria, robotun görüş alanına girip de kendi bile yakayı ele verdiğini kabullenince, Robbie bir kolunu ona uzattı, diğeriyle de kendi bacağına vurup çınlattı. Gloria kös kös saklandığı yerden çıktı.

“Baktın!” diye bağırды, son derece haksız bir tutumla. “Zaten saklambaç oynamaktan sıkıldım. Sırtına binmek istiyorum.”

Ancak haksız ithamlar Robbie’nin kalbini kırmıştı. Dikkatle yere oturdu, başını ağır ağır iki yana salladı.

Gloria’nın sesi hemen tatlı bir hal aldı. “Yapma böyle, Robbie. Bakmadığını biliyorum. Sırtına bineyim, hadi.”

Ama Robbie’nin gönlünü almak öyle kolay değildi. İnatçı gözlerini gökyüzüne çevirdi, başını daha kararlı salladı.

“N’olur, Robbie, n’olur sırtına bineyim.”

Pembe kollarıyla robotun boynuna sımsıkı sarıldı. Sonra birden tavır değiştirip uzaklaştı. “Ağlarım yoksa.” Yüzünde ağlak bir ifade belirmişti.

Taş kalpli Robbie, bu korkunç ihtimali çok da umursamayıp, başını üçüncü sefer salladı. Gloria son kozunu da oynamak zorunda kaldı.

“Beni sırtına bindirmezsен,” dedi heyecanla, “sana artık masal anlatmam, ona göre. Tek bir tane bile...”

Bu ulti­matom zerine Robbie derhal koşulsuz şartsız havlu attı, boynundaki metaller gıcırdayana kadar şiddetle kafa salladı. Küçük kızı dikkatle kaldırıp geniş, düz omuzlarına bindirdi.

Gloria’nın tehdit için kullandığı gözyaşları hemen silindi; keyiften ışlıklar atıyordu. Robbie’nin içindeki yüksek rezistanslı bobinler sayesinde daima yirmi bir derecede tutulan metal cildi insanı hiç rahatsız etmiyordu. Gloria’nın Robbie’nin göğsüne vuran topuklarının çıkardığı tok ve ritmik sesler ise oldukça büyüleyiciydi.

“Gök trenisin sen, Robbie. Kocaman, gümüş bir gök treni. Kollarını iki yana a. Gök treni olmak istiyorsan *açmak zorundasın*, Robbie.”

Haklıydı. Robbie’nin kolları, hava akımlarını yakalayan kanatlara dönüştü; kendisi de gümüş bir trene.

Gloria, robotun kafasını çevirip sağa eğildi. Robbie keskin bir dönüş yaptı. Gloria, treni “Vr-r-r” diye çalışan bir motor ve “Bam” ve “ř-ř-şşş” sesleri çıkaran silahlarla donattı. Peşle­rinden korsanlar kovalıyordu, geminin füzelerini kullanma vaktiydi. Korsanları sinek gibi avladılar.

“Birini daha indirdim. İki daha...” diye haykırdı Gloria.

Sonra, “Elinizi abuk tutun, askerler,” dedi Gloria, kendini beğenmiş bir tavırla. “Cephanemiz bitiyor.” Gzn karartıp döndü, omzundan nişan aldı; Robbie ise havada tam gaz uçan kt burunlu bir uzay gemisiydi.

Savaş alanını baştanbaşa geçip öbür taraftaki uzun çimenlere daldılar. Burada Robbie yle ani fren yaptı ki yanakları kıpkırmızı olmuş sürücüsü ciyakladı. Robot, Gloria’yı yumuşacık yeşilliğe bıraktı.

Gloria soluk soluğa kalmıştı. Kesik kesik, “*ok güzeldi!*” diye fısıldadı.

Robbie, kızın soluklanmasını bekledi, sonra saçının bir tutamını hafifçe ekıştirdi.

“Bir şey mi istiyorsun?” dedi Gloria; kocaman açtığı saf, şaşkın gözlerine “dadısı” hiç mi hiç kanmamıştı. Saçını daha sert çekti.

“Hah, anladım. Masal anlatmamı istiyorsun.”

Robbie hızlı hızlı kafa salladı.

“Hangisini?”

Robbie tek parmağıyla havada yarım daire çizdi.

Küçük kız, “*Yine mi?*” diye çıkıştı. “Külkedisi’ni sana milyon kere anlattım. Bıkmadın mı? Bebekler için o.”

Bir yarım daire daha.

“Peki madem.” Gloria kendini topladı, masalın detaylarını (kendi uydurduğu bazı kısımlar da dahil) aklından geçirdi ve başladı anlatmaya:

“Hazır mısın? Pekâlâ. Bir varmış, bir yokmuş, Ella adında küçük, güzel bir kız varmış. Kızın cadaloz bir üvey annesi, iki de çok çirkin, bir o kadar da cadaloz üvey ablası varmış ve...”

Gloria tam hikâyenin en heyecanlı yerine geliyordu ki (saat gece yarısını vurmuş, her şey bir anda eski haline dönüşüyor, Robbie ise cayıp cayıp gözlerle pür dikkat dinliyordu), lafı yarım kaldı.

“Gloria!”

Bir değil, defalarca seslenen bir kadının tiz sesiyle bu; sesinin tonuna bakılırsa, bıkkınlığın yerini yavaş yavaş gerginlik alıyordu.

“Annem çağırıyor,” dedi Gloria, pek hoşnut değildi. “En iyisi beni eve taşı, Robbie.”

Robbie büyük bir hevesle denileni yaptı. İçinde ilginç bir şekilde Bayan Weston’ın her dediğini tereddütsüz yerine getirme dürtüsü vardı. Gloria’nın babası pazarları hariç gün içinde eve nadiren uğrasa da (bugün evdeydi örneğin), hep güler yüzlü, anlayışlı biriydi. Fakat Gloria’nın annesi Robbie’ye hep huzursuzluk verdiğinden, robot her fırsatta ortadan sıvışmaya çalışırdı.

Çalılarının ve uzun otların arkasından çıktıkları an Bayan Weston onları gördü, eve girip bekledi.

“Bağırmaktan sesim kısıldı, Gloria,” dedi bir hışımla. “Neredeydin?”

“Robbie’yeydik,” dedi Gloria, sesi titreyerek. “Külkedisi’ni

anlatıyordum ona. Yemek vakti geldiğini fark etmemişim.”

“Bari Robbie fark etseymiş.” Ardından, sanki robotun varlığını yeni hatırlamış gibi ona döndü. “Gidebilirsin, Robbie. Gloria’nın şimdilik sana ihtiyacı yok.” Sonra sert bir sesle, “Ben çağırınca kadar da gelme,” dedi.

Robbie tam gidecekti ki, Gloria kendisine arka çıkınca duraksadı. “Hayır anne, Robbie gitmesin. Daha Külkedisi’ni bitirmedim. Külkedisi’ni anlatacağıma söz verdim ama daha bitmedi.”

“Gloria!”

“Söz veriyorum anne, öyle sessiz duracak ki burada olduğunu anlamayacaksın bile. Köşedeki sandalyeye geçer, tek kelime etmez; uslu uslu *oturur*. Öyle değil mi, Robbie?”

Kendisine yöneltilen bu soru üzerine Robbie kocaman kafasını bir defa yukarı aşağı salladı.

“Gloria, çeneni kapamazsan bir hafta boyunca Robbie’nin yüzünü göremezsin.”

Kız gözlerini yere çevirdi. “İyi, peki! Ama Külkedisi en sevdiği hikâye dir ve daha bitirmemiş tim. Çok seviyor oysaki.”

Robot acıklı adımlarla orayı terk etti, Gloria ağlamamak için kendini zor tutuyordu.

George Weston’ın keyfi yerindeydi. Pazar günleri öğleden sonra keyfi hep yerinde olurdu. Midesinde lezzetli, sağlam bir akşam yemeği, üstü çıplak uzanabileceği, hoş, yumuşacık, eski püskü bir çekyat, *Times* gazetesi, ayağında terliklerle *keyfi* nasıl yerinde olmasındı?

Haliyle eşinin içeri girmesi hiç hoşuna gitmedi. On yıllık evliliklerine rağmen hâlâ aşkından kör kütük sarhoşt u ve onu her gördüğünde mutlu oluyordu ama pazar akşamları yemekten sonraları George için kutsaldı; onun için keyif çatmanın en iyi yolu, iki üç saatliğine tamamen yalnız kalmaktı. Dolayısıyla eşine kulak asmadı, Mars’a yapılan Lefebre-Yoshida seferine dair (Ay Üssü’nden kalkış yapılmış tı ve başarıya ulaşmış tı) en son gelişmeleri okumaya devam etti.

Bayan Weston iki dakika sabırla bekledi, üstüne iki daki-

ka daha sabırsızlıkla bekledi, sonra nihayet sessizliği bozdu.

“George!”

“Hmm?”

“George dedim! O gazeteyi indirip bana *bakacak* mısın?”

Gazete hışırdayarak yere indi; George, bitkin yüzünü eşine çevirdi. “Ne oldu, hayatım?”

“Ne olduğunu gayet iyi biliyorsun, George. Gloria ve o korkunç makine hakkında konuşmamız lazım.”

“Hangi korkunç makine?”

“Neden bahsettiğimi bilmiyormuş ayağına yatma. Gloria’nın Robbie adını taktığı şu robottan bahsediyorum. Kızı bir an yalnız bırakmıyor.”

“Neden bıraksın ki? Yalnız bırakmaması lazım. Korkunç makine diyerek haksızlık ediyorsun. Paranın satın alabileceği en iyi robot o; altı aylık kazancımı ona yatırdım ben. Ama parasına değiyor. Bizim ofistekilerin yarısından daha akıllı.”

Gazeteyi yerden alacak oldu fakat Bayan Weston daha hızlı davranıp elinden kaptı.

“Beni iyi dinle, George. Kızımı bir makineye emanet edemem. Ne kadar akıllı olduğu umurumda değil. Ruhu yok, aklından ne geçtiğini kimse bilemez. Koca bir metal yığını tarafından yetiştirilmek çocukların *yaratılışına* uygun değil.”

Bay Weston kaşlarını çattı. “Nereden çıktı bu şimdi? İki senedir Gloria’ya dadılık ediyor, seni ilk kez böyle endişeli görüyorum.”

“Başta farklıydı. İlginç gelmişti, işimi kolaylaştırıyordu. Modaydı hem. Ama artık bilemiyorum. Komşular...”

“Komşuların ne alakası var yahu? Bak şimdi. Robotlar, insan dadılardan çok daha güvenilirdir. Robbie aslında tek bir amaçla üretildi; küçük bir çocuğa arkadaşlık etmek. ‘Mantaitesi’ tamamen bu amaca yönelik hazırlandı. İstese de, istemese de, sadık, sevecen, kibar biri. Makine sonuçta; *öyle yapmışlar*. İnsanlar için aynı şeyi söyleyebilir misin?”

“Ama bir arıza çıkabilir. Bazı şeyler şey olsa...” Bayan Weston robot bileşenlerinden pek anlamazdı. “Ufak bir çark gevşese, makin kafayı yese, sonra da...” Lafını bitirmeye dili varmadı.

“Saçmalama,” diye çıkıştı Weston. Elinde olmadan ürpermişti. “Hiç öyle şey olur mu? Robbie’yi alırken Robotbilimin Birinci Kanunu hakkında bize uzun uzun açıklama yapmışlardı. Sen de *biliyorsun* ki, robotların insanlara zarar vermesi imkânsızdır. Birinci Kanun’da bir değişiklik yaşanacak olsa, robot çok öncesinden çalışmaz hale gelir. Matematiksel olarak mümkün değil. Hem ABD Robotları’ndan bir mühendis yılda iki kere gelip zavallı külüstürü elden geçiriyor. Robbie’nin durduk yere arıza yapması ihtimali, senin, benim aniden kafayı sıyırma ihtimalimizden farklı değil. Hatta daha bile düşük. Hem Gloria’nın elinden nasıl alacaksın onu?”

George yere doğru yine bir hamle yaptı, karısı da sinirlenip gazeteyi yan odaya fırlattı.

“Sorun da bu ya! Başka kimseyle oyun oynamıyor, George. Arkadaş olabileceği onlarca çocuk var ama olmuyor. Ben zorlamazsam *yanlarına* bile yaklaşmıyor. Küçük bir kız böyle büyütülmez. Gloria’nın normal biri olmasını istiyorsun, değil mi? Toplumda kendine yer edinebilsin istiyorsun.”

“İyice paranoyak olmuşsun, Grace. Farz et ki Robbie bir köpek. Köpeklerini babalarına tercih eden yüzlerce çocuk tanıdım.”

“Köpekler başka, George. O korkunç şeyi bu evden *def etmeliyiz*. Şirkete iade edebilirsin. Kendilerine sordum, olur dediler.”

“*Sordun* mu? Bana bak, Grace; öfkeyle kalkan zararlar oturur. Gloria büyüyene kadar robot bizde kalacak. Bu konuyu da bir daha açmanı istemiyorum,” deyip homurdanarak odadan çıktı.

Bayan Weston iki gün sonra akşam vakti kocasının karşısına geçti. “Sana bir şey söylemem lazım, George. Kasabada insanlar huzursuz.”

“Neden?” diye sordu Weston. Lavaboya gidip yüzüne su çarptı; cevabı duyması mümkün değildi.

Bayan Weston bekledi. “Robbie yüzünden,” dedi.

Weston elinde havluyula dışarı çıktı, yüzü öfkeden kıpkırmızıydı. “Neden bahsediyorsun sen?”

“Kaç zamandır birikti de birikti. Görmezden geleyim dedim ama artık yeter. Köylülerin çoğu Robbie’yi bir tehdit olarak görüyor. Çocukların akşamları bizim eve yaklaşması yasak.”

“*Kendi* çocuğumuzu emanet ediyoruz o robota.”

“Eh, millet bu konularda pek mantıklı düşünemiyor.”

“O zaman hepsinin canı cehenneme.”

“Öyle diyerek hiçbir şey çözülmüyor. Gidip oradan alışveriş yapmam gerekiyor. Her gün yüz yüze bakıyoruz. Ki bu günlerde şehirdeki robotların hali daha fena. New York’ta robotların gün batımından gün doğumuna kadar sokağa çıkmaları yasaklanmış.”

“Ne güzel. Ama kendi evimizde robot bulundurmamıza engel olamazlar. Grace, yine nutuk çekiyorsun. Fark etmedim sanma. Sana hâlâ cevabım hayır! Robbie bizimle kalacak!”

23

Ama yine de karısını çok seviyordu; işin kötüsü, karısı da bunun farkındaydı. George Weston neticede zavallı bir erkekti, karısı ise bu acemi ve duyarlı cinsiyetin korkmayı öğrendiği bütün yöntemleri ustalıkla kullanıyordu.

Sonraki hafta on defa, “Robbie bizimle kalacak, *işte o kadar!*” diye çıkışsa da, sesi her seferinde daha cılız çıktı, karşılığında da gitgide daha sert yakınmalar işitti.

Gün geldi, Weston, başı önünde, kızının karşısına geçip onu kasabada “harika” bir vizivoks gösterisine davet etti.

Gloria neşeyle el çırpı. “Robbie de gelsin mi?”

“Olmaz, tatlım,” dedi ama bunu söylerken yüzünü ekşitti. “Vizivoks gösterilerine robotları almıyorlar. Ama eve dönünce bir güzel anlatırsın.” Cümlenin sonuna doğru boğazı düğümlenmiş, gözleri uzaklara bakıyordu.

Kasabadan döndüklerinde Gloria keyiften dört köşeydi, vizivoks gerçekten de muhteşem bir gösteriydi.

Babasının jetarabasını evin garajına park etmesini bekledi. “Robbie’ye anlatmak için sabırsızlanıyorum, baba. Bizimle gelseydi o da çok severdi, özellikle de Francis Fran’ın çıt çıkarmadan geri geri giderken Leopar Adamlar’dan birine çarpıp kaçmasını.” Bir kez daha güldü. “Baba, Ay’da gerçekten Leopar Adamlar var mı?”

“Muhtemelen yoktur,” dedi Weston, dalgın dalgın. “Oyun icabı işte.” Arabayla daha fazla oyalanamazdı. Artık yüzleşmesi gerekiyordu.

Gloria bahçede koşturdu. “Robbie... Robbie!”

Sonra birden durup verandada kendisini süzen, ciddi bakışlı İskoç çoban köpeğine bakakaldı.

“Ne sevimli bir köpek!” Gloria basamakları çıktı, dikkatle köpeğe yaklaşıp sevdi. “Bana mı aldınız, baba?”

Annesi de yanlarına gelmişti. “Evet, Gloria. Sana aldık. Ne kadar da sevimli, değil mi? Tüylü, yumuşacık. Çok narindir. Küçük kızları çok sever.”

“Oyun oynayabiliyor mu?”

“Tabii. Türlü türlü numarası var. İzlemek ister misin?”

“Hadi izleyelim. Robbie de görsün istiyorum. *Robbie!*” Durdu, tereddüde düştü, kaşlarını çattı. “Kesin vizivoksa götürmedim diye kızmıştır bana, odasından çıkmıyordur. Durumu açıkla ona, baba. Bana inanmayabilir ama sen söylersen inanır.”

Weston dudaklarını büzdü. Karısına baktı, ama göz göze gelemedi.

Gloria başını kaldırdı, dönüp bodrum merdiveninden aşağı koşturdu, bir yandan da, “Robbie,” diye seslendi. “Annem babam eve ne getirmiş, gel bak! Bana köpek almışlar, Robbie.”

Küçük kız bir dakikaya geri döndü. Korkmuştu.

“Anne, Robbie odasında yok. Nerede?” Sorusuna yanıt alamadı. George Weston öksürdü, havada aylak aylak dolaşan bir bulut fazlasıyla ilgisini çekmiş gibiydi. Gloria’nın sesi titredi, ağlamaklı oldu. “Robbie nerede, anne?”

Bayan Weston oturdu, kızını usulca kendine çekti. “Sakin üzülme ama Robbie galiba çekmiş gitmiş.”

“Gitmiş mi? Nereye? Nereye gitmiş, anne?”

“Kimse bilmiyor, tatlım. Yürümüş gitmiş. Aradık da aradık, bir türlü bulamadık.”

“Yani hiç geri dönmeyecek mi?” Gözleri korkudan faltaşı gibi açılmıştı.

“Yakında bulur getiririz. Aramaya devam edeceğiz. O arada sen de yeni havhavınla oynarsın. Baksana şu sevimli şeye! İsmi Şimşek, çok maharetli...”

Ama Gloria’nın gözlerinden yaşlar süzülüyordu. “O pis köpeği istemiyorum ben. Robbie’yi istiyorum. Robbie’yi bulun bana.” Üzüntüden boğazı düğümlendi, tiz hıçkırıklara boğuldu.

Bayan Weston yardım istercesine kocasına baktı ancak ayaklarını keyifsizce yere sürüyen George, kararlı gözlerini gökyüzünden ayırmayınca, Gloria’yı teselli etmek annesine kaldı. “Neden ağlıyorsun, Gloria? Robbie sadece bir makineydi. Eski püskü bir makine. Canlı bile değildi.”

“Makine filan değildi!” diye haykırdı Gloria, hiddetle. “O da sizin, benim gibi bir *bireydi* ve benim *arkadaşımdı*. Geri gelsin. Annecim, lütfen geri gelsin.”

Annesi homurdanıp pes etti, Gloria’yı acısıyla baş başa bıraktı.

“Bırakalım ağlasın,” dedi kocasına. “Çocukluk acıları uzun sürmez. Birkaç güne o iğrenç robotu unuttur gider.”

Ama zaman gösterdi ki Bayan Weston fazla iyimser konuşmuştu. Doğrusu Gloria ağlamayı kesti ama gülümsemeyi de kesti ve gün geçtikçe sessizleşti, içine kapandı. Kızının pasif mutsuzluğu Bayan Weston’ı yavaş yavaş yıldırıyordu; pes etmemesinin tek sebebi, kocasına asla yenildiğini itiraf edemeyecek olmasıydı.

Sonra bir akşam oturma odasına daldı, koltuğa oturdu, kollarını kavuşturdu. Gözlerinden öfke saçıyordu.

Kocası boynunu uzatıp gazetenin üstünden ona baktı. “Yine ne oldu, Grace?”

“Ah, şu çocuk yok mu? Bugün köpeği geri göndermek zorunda kaldım. Gloria görmeye bile tahammül edemiyormuş. Öyle dedi. Sinir krizi geçirtecek bana.”

Weston gazetesini kenara koydu. Biraz olsun ümitlenmişti. “Belki de... Belki de Robbie’yi geri getirsek iyi olur. Gayet mümkün, biliyor musun? Şeyle iletişime geçerim...”

“Hayır!” diye cevapladı Bayan Weston, acımasızca. “Sakin o robotun adını ağzına alma. Öyle kolay pes etmeyeceğiz. Benim çocuğum robotların elinde *büyümeyecek*. İsterse yıllarca sızlansın.”

Hayal kırıklığına uğrayan Weston yerden gazetesini aldı. “Bu bir yıl böyle sürerse saçlarım ağarmaya başlar.”

Karşılığında, “Çok yardımcı oluyorsun, George,” diye soğuk bir yanıt aldı. “Gloria’ya lazım olan şey, hava değişikliği. Buradayken Robbie’yi nasıl unutsun? Bütün taşlar, ağaçlar kızı onu hatırlatıyor. Gerçekten duyduğum en *saçma* şey bu. Giden robotun yasını tutan çocuk mu olur?”

“Konudan sapma. Aklında ne gibi bir hava değişikliği var?”

“Gloria’yı New York’a götürelim.”

“Şehre, ha? Hem de ağustosta! Ağustosta New York nasıldır, haberin var mı? Hiç çekilmez.”

“Milyonlarca insan çekiyor.”

“Gidebilecekleri burası gibi bir yer yok da ondan. New York’ta yaşamaları gerekmeseydi, yaşamazlardı.”

“Ama *bizim* gerekiyor. Bence hemen yola çıkalım, gerekli hazırlıkları yapar yapmaz. Şehirde Gloria’nın oyalanabileceği çok şey var. Arkadaşlar edinir, mutlu olur, o makineyi de unuttur.”

“Tanrım,” diye yakındı hayat arkadaşı. “İnsanı kavuran o kaldırımlar!”

“Gitmemiz lazım,” dedi Bayan Weston, istifini bozmadan. “Geçen ay içinde Gloria iki buçuk kilo kaybetti. Biricik kızımın sağlığı senin rahatından daha önemli.”

“Keşke evcil robotundan ayırmadan önce düşünseydin biricik kızının sağlığını,” diye homurdandı ama kendi kendine.

Şehre gideceklerini duyunca Gloria’da gözle görülür bir iyileşme oldu. Yolculuğun bahsini fazla açmıyordu ama açtığı-

da da hep çok sabırsızdı. Gülümsemesi ve eski iştahı büyük ölçüde yerine geldi.

Bayan Weston çok mutluydu, şüpheci kocasının başına kakmaktan da geri durmadı.

“Gördün mü, George? Uslu uslu valiz toplamama yardım ediyor. Dünyada hiç derdi tasası yokmuş gibi gevezelik ediyor. Tam da sana dediğim gibi, tek yapmamız gereken ona başka ilgi alanları bulmaktı.”

George kuşkulu bir tavırla, “Hmm...” dedi, “umarım öyledir.”

Ön hazırlıkları çabuk tamamladılar. Şehirde kalacakları evin işlerini hallettiler, şehir dışındaki evle ilgilenmesi için de bir çifti görevlendirdiler. Yolculuk günü gelip çatığında Gloria’nın hâlâ eski halinden eser yoktu. Robbie hakkında tek kelime etmiyordu.

Ailenin keyfi yerindeydi. Jirotaksiye atlayıp havaalanına gittiler (Weston’a kalsa kendi özel jirosunu kullanırdı ama sadece iki koltuğu olduğundan bagajları koyacak yer bile yoktu), kendilerini bekleyen uçağa bindiler.

“Gel, Gloria,” diye seslendi Bayan Weston. “Pencere kenarını sana ayırdım ki manzarayı izleyebilesin.”

Gloria neşeyle koridoru geçti, burnunu beyaz bir ovalin içindeki kalın, berrak cama yasladı, pür dikkat aşağıyı seyretti. İçerisi motorun ani öksürükleriyle dolunca ilgisi daha da arttı. Ayaklarının yerden kesilmesi ve ağırlığının ikiye katlanması hissinden korkmayacak kadar küçük ama hayran kalacak kadar da büyüktü. Yerler yamalı bohçayı andırmaya başlayınca burnunu camdan çekip annesine baktı.

“Şehre varmamız çok sürer mi, anne?” diye sordu, üşümüş burnunu ovuşturarak. Pencerede bıraktığı buğunun küçülüp kaybolmasını ilgiyle izliyordu.

“Yaklaşık yarım saate oradayız, tatlım.” Peşinden hafif bir endişeyle, “Şehre gitmek ne güzel fikirdi, değil mi?” dedi. “Sen şimdi şehirdeki o binaları, insanları, ilginç ilginç şeyleri görünce nasıl da mutlu olursun. Her gün gider vizivoks seyrederiz, gösteri izleriz, sirke, kumsala gideriz...”

“Olur, anne,” diye karşılık verdi Gloria, kayıtsız bir sesle. Uçak o esnada bir dizi bulutun üstünden geçiyordu, Gloria da kendini anında manzaraya kaptırmıştı. Sonra bulutlar kayboldu, Gloria tekrar annesine döndü. Çok büyük bir sır veriyormuş gibi gizemli bir havaya büründü.

“Neden şehre gittiğimizi *biliyorum*, anne.”

“Öyle mi?” Bayan Weston şaşırmıştı. “Nedenmiş, tatlım?”

“Sürpriz olsun diye söylemediniz ama ben *biliyorum*.” Bir an durup keskin zekâsına hayran kaldı, sonra mutlu mutlu güldü. “New York’a Robbie’yi bulmak için gidiyoruz, değil mi? Dedektif tutacağız.”

George Weston’ın bu sözleri tam da su içerken duyması felaketle sonuçlandı. Nefesi kesildi, ağzından su püskürttü, öksürüklere boğuldu. Kendine gelince öylece durup baktı. Yüzü kıpkırmızıydı, üstü başı sıırıksıklamdı ve sinirleri epey bozulmuştu.

Bayan Weston istifini bozmadı ama Gloria sorusunu daha kaygılı bir sesle tekrarlayınca kıvrırmak zorunda kaldı.

“Bakarız,” dedi, yüzünü ekşiterek. “Şimdi Jüpiter aşkına uslu uslu otur.”

M.S. 1998’de New York, ziyaretçiler için tam bir cennetti, hem de tarihte hiç olmadığı kadar. Gloria’nın ebeveynleri bunun farkındaydı. Mümkün olduğunca tadını çıkardılar.

Karısının kesin talimatı üzerine George Weston yaklaşık bir aylığına işleri kendi haline bıraktı ki boş zamanlarını “Gloria’nın aklını başından almaya” harcayabilsin. Weston diğer her şey gibi bunu da oldukça verimli, titiz ve sistematik yapıyordu. Bir ay boyunca elinden geleni ardına koymamıştı.

Gloria’yı yarım kilometre yüksekliğinde Roosevelt Binası’nın tepesine çıkarmış, birlikte çatıların tırtıklı silüeti-ne karışan Long Island ve New Jersey manzarasını seyretmişlerdi. Gittikleri hayvanat bahçelerinde Gloria oradaki “kanlı canlı aslana” korku ve hayranlıkla bakakaldı (bakıcıların yem olarak insan değil çiğ et verdiklerini öğrenince biraz hayal kırıklığına uğramıştı), bir de ısrarla “balınayı” görmek istedi.

Sırayla çeşit çeşit müze gezdiler, parkları, kumsalları, akvaryumları da boş geçmediler.

George, kızını yirmili yıllardan kalma eski tip bir tekneye bindirip Hudson Nehri'nden yukarı doğru gezintiye çıkardı. Gittikleri sergide Gloria stratosferde dolaştı; gökyüzü mora dönüyor, yıldızlar beliriyor, aşağıda puslu Dünya devasa, içbükey bir kâseyi andırıyordu. Duvarları camdan bir sualtı aracıyla Long Island Boğazı'nın derinliklerine inmiş, kendilerini oradan oraya kaçıran garip deniz canlılarının meraklı bakışları altında dalgalı ve yemyeşil bir dünyada bulmuşlardı.

Aynı derece heyecanlı olmasa da, Bayan Weston da kızı alışveriş merkezlerine götürmüş, ona başka türden bir eğlence dünyasını tanıtmıştı.

Doğrusu, bir aylık süre sona erdiğinde Westonlar Gloria'ya Robbie'yi unutturmak için akla gelebilecek her yolu denemişti. Ama başarıya ulaşıp ulaşmadıklarından emin değillerdi.

Gloria nereye giderse gitsin, etrafındaki robotlara karşı hâlâ aşırı ilgiliydi. Karşısındaki manzara ne kadar muhteşem olursa olsun, toy gözlerine ne kadar değişik gelirse gelsin, gözünün ucuyla metalik bir hareket yakaladığı an dönüp bakıyordu.

Bayan Weston, Gloria'yı robotlardan uzak tutmak için özel çaba sarf etmek zorunda kalıyordu.

Ve bu durum, Bilim ve Endüstri Müzesi'nde had safhaya ulaştı. Müze, ziyaretçilerine bilimdeki akıl sır ermeyen gelişmelerin çocukların anlayabileceği dilden anlatıldığı "çocuk özel programı"nı tanıttı. Bu tabii ki Westonların "mutlaka görülmesi gerekenler" listesinde en üst sıraya yerleşti.

Westonlar çok güçlü bir elektro mıknatıs gösterisine kendilerini kaptırmışlardı ki, Bayan Weston Gloria'nın ortadan kaybolduğunu fark etti. Başta panik yapsa da sakinleşip durumu görevlilere bildirdi, üç görevliyle birlikte müzeyi didik didik aradılar.

Elbette Gloria sebepsizce çekip gidecek bir kız değildi. Yaşına göre oldukça kararlı, tuttuğunu koparan biriydi; bu

açından ağırlıklı olarak annesinin genlerini taşıyordu. Üçüncü katta “Konuşan Robota Buradan Gidilir” yazılı bir tabela görmüştü. Böylesi bir tabelaya denk gelince, ebeveynlerinin de o taraftan gitmeye niyeti olmadığından, yapması gerekeni yapmıştı. Ailesinin bir anlık dikkatsizliğinden faydalanıp sıvışmış, tabelanın gösterdiği yönden ilerlemişti.

Konuşan Robot tam bir *gövde gösterisiydi*. Hiçbir işe yaramıyordu, sadece insanların ilgisini çekmek için tasarlanmıştı. Her saat başı görevlilerin eşlik ettiği bir grup, robotun önünde durup yetkili robot mühendisine fısıltıyla sorular soruyordu. Mühendisin robotun devreleri için uygun gördüğü sorular, Konuşan Robot’a aktarılıyordu.

Oldukça sıkıcı bir gösteriydi. On dördün karesinin yüz doksan altı olduğunu, o an havanın 22 santigrat derece, hava basıncının 30,02 inç cıva olduğunu, sodyumun atom ağırlığının ise 23 olduğunu bilmek hoştu ama bunun için bir robota gerek yoktu. Hele ki yerinden kıpırdayamayan, yirmi bir metre karelik alan kaplayan, hantal bir kablo ve bobin yığınına hiç gerek yoktu.

Dönüp robota ikinci kez soru soran pek kişi yoktu, ancak buluş çağında bir kız sessizce bankta oturmuş, üçüncü seferi bekliyordu. Gloria girdiğinde içerde sadece o vardı.

Gloria, kıza bakmadı. O an diğer insanlar Gloria’ya çok da ilginç gelmiyordu. Onun yerine dikkatini tekerlekli, iri makineye verdi. Bir an dehşete düştü, kararsız kaldı. Bu daha önce gördüğü hiçbir robota benzemiyordu.

İncecik sesinde temkin ve tereddüt vardı. “Merhaba, Robot amca, siz Konuşan Robot musunuz acaba?” Tam emin olmasa da, tahminine göre konuşan bir robotun karşısında kibar davranmak gerekirdi.

(Buluş çağındaki kızın yalın, ince yüzü düşüncelere daldı. Küçük bir not defteri çıkarıp dairesel hareketlerle hızlı hızlı bir şeyler yazmaya başladı.)

Yağlı çarklar vızıldadı, mekanik tınılı, aksansız, entonasyonsuz, gür bir ses lafa başladı; “Ben-konuşan-robotum.”

Gloria, robota üzgün üzgün baktı. Gerçekten de *konusabiliyordu* ama ses içinden bir yerlerden geliyordu. Muhatap alacak bir *yüzü* yoktu. “Bana yardım edebilir misin, Robot amca?”

Konuşan Robot, soruları yanıtlamak için tasarlanmıştı ve sistemine şimdiye dek yalnızca yanıtlayabileceği sorular girilmişti. Bu yüzden kendisinden son derece emindi. “Evet–edebilirim,” dedi.

“Teşekkürler, Robot amca. Robbie’yi gördün mü?”

“Robbie–kim?”

“Robbie bir robot, Robot amca.” Ayak parmaklarında yükseldi. “Boyü yaklaşık bu kadar, Robot amca, hatta biraz daha uzun. Çok cana yakındır. Kafası da var, biliyor musunuz? Hani sizin yok ama onun var, Robot amca.”

Konuşan Robot konudan kopmuştu. “Robot–mu?”

“Evet, Robot amca. Tıpkı sizin gibi. Ama tabii konuşamıyor. Bir de gerçek insanlara benziyor.”

“Benim–gibi–bir–robot–mu?”

“Evet, Robot amca.”

Konuşan Robot buna cevap olarak deli gibi guruldadı, anlamsız sesler çıkardı. Kendisini belli bir obje olarak değil de, bir grubun elemanı olarak tanıtan bu radikal genellemeyi kaldıramamıştı. Görevini yerine getirip böylesi bir kavramı hazmetmeye çalıştı, yarım düzine bobini yandı. Uyarı sinyalleri ötmeye başlamıştı.

(Buluğ çağındaki kız bu noktada orayı terk etti. “Robot-bilimin Uygulama Alanları” üzerine yazdığı Fizik-ı makalesi için gereken bilgileri toplamıştı. Bu makale, Susan Calvin’in konu hakkındaki çok sayıda makalesinin ilkiydi.)

Gloria durmuş, sabırsızlıkla makinenin cevabını bekliyordu ki, arkasından, “İşte orada,” diyen bir ses duydu. Sesin sahibi annesiydi.

“Burada ne arıyorsun, yaramaz kız seni?” diye bağırdı Bayan Weston. Endişesi yerini bir anda öfkeye bırakmıştı. “Anneni babanı korkudan öldürüyordun, haberin var mı? Neden ortadan kayboldun?”

Robot mühendisi de onlarla birlikte içeri dalmış, saçını başını yoluyor, makineyi kimin kurcaladığını öğrenmeye çalışıyordu. “Uyarıları okumuyor musunuz?” diye çıkıştı. “Yanınızda görevli olmadan buraya girmeniz yasak.”

Şamatanın içinde Gloria’nın üzgün sesi duyuldu. “Konuşan Robot’u görmek istemiştin, anne; hepsi bu. Belki Robbie’nin nerede olduğunu biliyordur dedim. İkisi de robot ya.” Sonra aklına Robbie gelince fena oldu, bir anda gözlerinden oluk oluk yaşlar boşandı. “Robbie’yi *bulmam lazım*, anne. *Bulmam lazım*.”

Bayan Weston’ın da gözleri doldu. “Tanrım,” dedi. “Gel hadi, George. Bu kadarına dayanamıyorum.”

O akşam George Weston birkaç saatliğine dışarı çıktı, ertesi sabah pişkin bir suratla karısının karşısına geçti.

“Aklıma bir fikir geldi, Grace.”

İlgisiz, sıkkın bir sesle, “Ne fikri?” diye sordu Bayan Weston.

“Gloria’yla alakalı.”

“Robotu geri alalım demeyeceksin umarım?”

“Yok, tabii ki hayır.”

“Söyle o zaman. Hiç yoktan iyidir. Ben ne *yaptıysam* işe yaramadı.”

“Pekâlâ. Aklımdan geçen şu: Gloria’nın sorunu, Robbie’yi bir *makine* olarak değil de, bir *birey* olarak görmesi. Haliyle unutamıyor onu. Ama Robbie’nin levhalardan, kablolardan oluşan, gücünü elektrikten alan koca bir çelik ve bakır yığını olduğunu öğrenirse unutması daha kolay olmaz mı? Demeye çalıştığım, psikolojik açıdan saldıracağız.”

“Nasıl yapmayı planlıyorsun?”

“Çok basit. Dün nereye gittim sanıyorsun? ABD Robot ve Mekanik İnsan A.Ş.’den Robertson’ı ikna ettim, yarın bize tesislerini dolaştıracaklar. Üçümüz birlikte gideceğiz, tur bittiğinde robotların *cansız* olduğu fikri Gloria’nın aklına kazınmış olacak.”

Bayan Weston’ın gözleri yavaş yavaş büyüdü, takdirle bakakaldı. “Vay canına, George; bence *iyi* fikir.”